

Кислий В.М., Бондар Т.В.
Сумський державний університет

ЕКОЛОГО- БЕЗПЕЧНІ ОСНОВИ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОЦЕСІ ЇХ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

Реструктуризація промислових підприємств є важливою вимогою сучасного етапу суспільного розвитку в умовах невірноваженості еколого-економічних відносин. Процеси реструктуризації створюють основи досягнення еколого-безпечного базису розвитку та конкурентоспроможності підприємств. Збагачення змісту цих процесів на основі використання положень загальносистемного підходу надає можливість сформувати основи життєздатності промислових підприємств в умовах забезпечення екологічно сталого розвитку суспільства. Актуальність досягнення екологічно-безпечних основ розвитку знаходить своє відображення у твердженні Г.Г. Малинецького [1], який зазначає, що світ-система у цілому може мати декілька сценаріїв розвитку. Одним з таких сценаріїв був побудований Дж. Форрестером ще у 1971 р., у якому зазначається, що у 2050р. відбудеться колапс економіки, якщо все залишиться без змін.

У рамках сучасної парадигми суспільного розвитку дослідження зв'язку конкурентоспроможності із еколого-безпечними її основами мають несистематичний характер. Так, у джерелі [2] автори наголошують на необхідності страхування екологічних ризиків для ефективного управління конкуренцією та для забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Але здебільшого конкурентоспроможність підприємств розглядається з точки зору економічної вигоди. Постає необхідність перепроєктування підприємств, проведення реструктуризації їх діяльності для забезпечення органічної цілісності інтегрованої еколого-економічної системи (підприємства). Реструктуризація є відправною точкою, ініційованим імпульсом до проєктування такої природи підприємства, яка б мала загальносистемну спрямованість на шляху до сталого розвитку у наддовгостроковому періоді.

Виходячи із актуальності окресленої проблеми, метою дослідження є уточнення сутності категорії реструктуризації промислових підприємств з позицій загальносистемного підходу; визначення мети процесів реструктуризації. Об'єктом дослідження постає підприємство як система у контексті його зв'язків із екологічними та економічними системами вищих рівнів ієрархії. Предметом дослідження є науково-методичні підходи реструктуризації підприємств для досягнення еколого-безпечних основ їх розвитку з урахуванням об'єктивно існуючих загальносистемних законів.

Реструктуризація підприємств у нашому розумінні повинна мати загальносистемний і, разом з тим, – конкретно-цільовий характер. Поняття реструктуризації має відношення до таких категорій: «життєздатність», «розвиток» та «конкурентоспроможність» підприємства. Реструктуризація – це неперервний процес, у ході якого керівництво приходить до усвідомлення необхідності перетворення підприємств на основі проєктування його нового життєвого циклу. Таке перетворення має свою логічність і неявний потенціал досягнення досконалості у процесі еволюції підприємства. Пізнання неявного потенціалу досконалості має здійснюватися на основі ідентифікації елементів структури підприємства, закономірності їх внутрішньої єдності та її обумовленості зовнішніми зв'язками на різних ієрархічних рівнях існування систем у їх багатоаспектності та у силу їх природної багатоманітності. Реалізація потенціалу досконалості підприємства ґрунтується на зовнішніх системних імпульсах, енергія яких трансформуються у внутрішню структурну цілісність. Стан досконалості підприємства є його локальною самодостатністю у глобальній мережі природних та суспільно необхідних процесів.

Урахування екологічного фактору у процесі становлення та функціонування соціально-економічних систем створює протиріччя, яке є стереотипним і перебуває лише у нашій викривленій свідомості, не узгоджуючись із фундаментальними основами життя та розвитку. У процесі поточного функціонування системи її логічність знаходиться у неявному вигляді, оскільки вона ще або непізнана або ж як слід не досліджена. Метою реструктуризації є трансформування логічності зовнішніх по відношенню до підприємства систем у його внутрішній потенціал досконалості та його структурній детермінації для ідентифікації відповідного вектору розвитку, проєктування життєвого циклу. Досягнення потенціалу досконалості підприємства виступає критерієм його реструктуризації. У свою чергу, реалізація потенціалу досконалості (життєздатності) відбувається у процесі розвитку підприємства, критерієм якого є конкурентоспроможність, яка є станом досконалості підприємства, що не втрачає своєї закономірності під час його позиціонування у зовнішньому середовищі у наддовгостроковому періоді. Критерієм завершення наддовгострокового періоду є зміна всього технологічного укладу та концепції виробу. У такому разі має сенс зміна парадигми розвитку і формування нових його основ, оскільки створюються нові зв'язки, відносини.

1. Малинецький Г. Сложность, нестабильность и судьба России [Электронный ресурс] / Г. Малинецький. – [Клиодинамика]. – Федеральный образовательный портал: экономика, социология, менеджмент. – Режим доступа: <http://www.ecsocman.edu.ru/>
Сааджан В.А., Сааджан И.А., Изотов С.А. Конкурентоспособность предприятия и экологический риск / Х.А. Сааджан, С.А. Изотов // Одесский государственный политехнический университет – 1998-1999 – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/1999_3/7_11.htm